

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

Către Biroul permanent al Senatului

În temeiul prevederilor art. 74 alin. (4) din Constituția României, republicată, și ale art. 89 din Regulamentul Senatului, republicat, vă înaintăm spre dezbatere și adoptare propunerea legislativă - LEGE privind Programul Național Prima Lumină.

În numele inițiatorilor:

Silvia-Monica Dinică – Senator USR

Cristian Ghinea – Deputat USR

Tudor Rareș Pop – Deputat USR

EXPUNERE DE MOTIVE

Lege privind Programul Național Prima Lumină

1. Descrierea situației actuale

În România sunt cel puțin 20.000 de gospodării neelectrificate – 21.432 de gospodării identificate de Ministerul Energiei în 2016, 100.000 estimate de Ministerul Economiei în 2012, 287.434 conform recensământului din 2011 și aproximativ 460.000 de locuințe (7% din totalul gospodăriilor) fără acces sau cu acces informal la electricitate, conform unei cercetări privind sărăcia energetică din 2017¹. În baza experienței directe, se estimează că cca. 50.000 de gospodării nu beneficiază de electricitate.

În cea mai favorabilă variantă, zeci (dacă nu sute) de mii de persoane, foarte mulți copii, își duc viața la lampă sau la lumânare. În aceste condiții, este greu de vorbit despre educație, sănătate, dezvoltare socială și personală, de viitor în general. Lipsa electricității favorizează abandonul școlar (accesul la informație nu există, iar temele sunt greu de făcut la lumânare sau la lanternă) și crește riscurile privind sănătatea (calitatea proastă a aerului în cazul locuințelor a căror singură sursă de încălzire sunt combustibilii solizi, mai ales atunci când sobele sunt improvizate și degradate, pericolul de incendii ridicat din cauza firelor de electricitate instalate ilegal sau informal și neizolate, sau în cazul iluminării cu lumânări, imposibilitatea refrigerării alimentelor, dificultatea de acordare a unor servicii medicale, etc.).

În lipsa unui program național de electrificare și implicarea autorităților locale este redusă, din mai multe motive: lipsa banilor, birocrăție, pasivitate, etc. Chiar dacă sunt inițiative de succes ale unor primării, acestea sunt punctuale și disperate.

2. Principalele prevederi ale Programului Național Prima Lumină

În mod similar cu alte programe naționale aflate în derulare (cum ar fi Prima Casă, Prima Mașină, etc.), proiectul de lege privind Programul Național Prima Lumină propune instituirea unui sistem de vouchere dedicat familiilor ale căror locuințe nu au fost racordate niciodată la

¹ Sărăcia energetică și consumatorul vulnerabil – evidențe din România și Europa, Centrul pentru Studiul Democrației, 2017

rețeaua electrică și nu își permit să acopere costurile de conectare din cauza costurilor mult prea mari determinate de distanță și familiilor care se încadrează în categoria consumatorilor vulnerabili.

Cu ajutorul voucherelor de lumină, gospodăriile care nu au beneficiat de energie electrică vor putea achiziționa un sistem verde de producere a energiei electrice (fotovoltaic, hidro sau eolian) sau, acolo unde soluția este posibilă și mai rentabilă, se vor putea conecta la rețeaua electrică de distribuție publică.

Selecția și verificarea beneficiarilor se va face prin Serviciile de Asistență Socială din primării, de echipe comune asistent/lucrător social și auditor energetic/auditor social. Listele cu beneficiari vor fi întocmite de către primării și vor fi centralizate de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, care va coordona și acțiunea de tipărire și distribuire a voucherelor. Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei va realiza o listă cu firmele autorizate să participe la montaj, în cadrul acestui program.

Definirea criteriilor de acordare a voucherelor și modul de prioritizare a acordării acestora vor fi stabilite prin normele metodologice de aplicare a legii, care pot include diferite pachete, stabilite în funcție de un set de cerințe minimale fixate de experți tehnici (respectiv cost, timp de instalare, cerințe tehnice pentru fiecare tip de soluție).

Voucherele vor fi nominale și vor fi distribuite prin primării. Nu vor putea fi vândute. Dacă într-o comunitate sunt mai multe locuințe care se pot grupa pentru o soluție tehnică mai eficientă și mai eficace, beneficiarii vor putea face acest lucru. Oamenii sau chiar primăriile (pentru a eficientiza procesul în cazul în care într-o comunitate sunt mai multe locuințe neelectrificate), vor contacta apoi firmele autorizate pentru montaj.

3. Impactul financiar

Voucherul de lumină va avea o valoare care să poată acoperi costul unui sistem verde de bază (fotovoltaic, hidro sau eolian), care să asigure suficientă energie pentru iluminat și consumatori mici (frigider, televizor, satelit, radio), sau costurile conectării la rețeaua electrică locală, după caz. Costul mediu estimat este de 7.000 lei/voucher, necesar acoperirii costurilor echipamentelor, dar și costurile auxiliare (transport, instalare etc).

Un auditor energetic/auditor social, contractat de primărie, va stabili soluția optimă de energie electrică la care se va conecta locuința, iar sumele subvenționate prin vouchere pot diferi în funcție de soluția identificată (încadrându-se însă în limitele stabilite pe pachetul de cerințe minimale pentru fiecare tip de soluție).

Având în vedere că în prezent Ministerul Energiei nu are date clare privind numărul de gospodării neelectrificate și nici o imagine a distribuției acestora în funcție de motivele pentru care nu au acces la energie electrică, Programul Național Prima Lumină se poate implementa în etape – începând cu o fază de pilotare în 15.000 de locuințe. Pentru un cost mediu de 7.000 lei/voucher, costul total estimat pentru această fază ar fi de circa 21.000.000 euro.

Sursa de finanțare a Programului Național Prima Lumină o poate constitui Programul Național de Dezvoltare Locală.

4. Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare

Aplicarea prevederilor proiectului de act normativ necesită două tipuri de măsuri normative:

- a) modificarea unor acte normative în vigoare:
 - modificarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare;
 - modificarea Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garantat.
- b) elaborarea unor acte normative în vederea implementării noilor dispoziții:
 - elaborarea de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, Ministerul Muncii și Justiției Sociale, Ministerul Energiei, ANRE și Ministerul Finanțelor Publice a hotărârii Guvernului de aprobare a normelor metodologice privind procedura de identificare a beneficiarilor Programului Prima Lumină, definirea modului și a criteriilor de acordare a voucherelor, obligațiile beneficiarilor și ale firmelor autorizate să participe la implementarea Programului, metodologia de monitorizare și control a modului de instalare și întreținere a echipamentelor, circuitul financiar și modul de decontare a voucherelor de lumină.

5. Concluzii

Instituirea acestui nou sistem de vouchere nu va reprezenta o susținere a consumului, ci o investiție pentru viitor, bazată atât pe motive legate de dezvoltarea economică a țării, cât și pe obligația morală a statului de a facilita incluziunea persoanelor defavorizate.

În numele inițiatorilor:

Silvia-Monica Dinică – Senator USR

Cristian Ghinea – Deputat USR

Tudor Rareș Pop – Deputat USR

PARLAMENTUL ROMÂNIEI

CAMERA DEPUTAȚILOR

SENATUL

L E G E

pentru Programul Național Prima Lumină

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

Art. 1. – (1) În scopul îmbunătățirii gradului de acces a gospodăriilor izolate și a consumatorilor vulnerabili la rețeaua de energie electrică sau la alte surse de energie electrică se instituie Programul Național "Prima Lumină", denumit în continuare Programul.

(2) Programul se elaborează de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, Ministerul Muncii și Justiției Sociale, Ministerul Energiei, ANRE și Ministerul Finanțelor Publice.

(3) Costurile racordării unei gospodării la o sursă de energie electrică se achită prin bonuri de valoare, numite în continuare vouchere de lumină.

(4) Voucherele de lumină se acordă în limitele sumelor prevăzute cu această destinație în bugetul de stat sau, după caz, în bugetele locale.

Art. 2. – În înțelesul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos au următorul înțeles:

a) voucher de lumină – bon de valoare care reprezintă contravaloarea în lei a serviciului de racordare la rețeaua de energie electrică;

b) beneficiarii Programului – persoanele fizice care au domiciliul în locuința care nu beneficiază de energie electrică și aparține unei categorii de clienți casnici care, din motive de vârstă, sănătate sau venituri reduse, se află în risc de marginalizare socială și care, pentru prevenirea acestui risc, beneficiază de măsuri de protecție socială, inclusiv de natură financiară.

c) gospodărie – un grup de două sau mai multe persoane, cu sau fără copii, care, în mod obișnuit, locuiesc împreună, au, în general legături de rudenie și se gospodăresc în comun, participând integral sau parțial la bugetul de venituri și cheltuieli al gospodăriei. După caz, membrii gospodăriei lucrează împreună terenul sau cresc animale, consumă și valorifică în comun produsele obținute. Gospodăria poate fi compusă și dintr-un grup de două sau mai multe persoane, cu sau fără copii, între care nu există legături de rudenie, dar care declară că, prin înțelegere, locuiesc împreună și au buget comun. Persoanele care nu aparțin unei alte gospodării și care locuiesc și se gospodăresc singure se consideră gospodării formate dintr-o singură persoană.

e) gospodărie eligibilă – gospodărie care nu beneficiază de energie electrică;

f) sistem verde – sistem de producție a energiei electrice dintr-una sau mai multe surse de energie nefosile, precum: energia solară, energia eoliană, energia aerotermală, energia geotermală, energia hidrotermală, energia oceanelor, energia hidrolică, energia biomasei, energia gazului de fermentare a deșeurilor, denumit și gaz de depozit, respectiv a gazului de fermentare a nămolurilor din instalațiile de epurare a apelor uzate și biogaz.

Art. 3. – (1) Voucherele de lumină se acordă pentru conectarea la o sursă de energie electrică a locuințelor în care domiciliază beneficiarii Programului.

(2) Pot beneficia de un voucher de lumină persoanele cu capacitate deplină de exercițiu, care au domiciliul stabil pe raza autorității publice și sunt înregistrați în evidențele acesteia.

(3) Voucherele de lumină se acordă dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:

a) beneficiarii Programului nu au debite la bugetul local;

c) locuința nu a fost racordată la rețeaua publică de electricitate;

d) venitul lunar pe membru de familie este de până la de două ori nivelul venitului minim garantat pentru o persoană singură, prevăzut de Legea nr. 416/2001 privind venitul minim garantat, cu modificările și completările ulterioare;

(4) Beneficiarii Programului care vor folosi voucherele pentru conectarea la rețeaua electrică națională de distribuție a energiei electrice vor fi consiliați de asistenții sociali, reprezentanți ai primăriei și/sau de auditorii energetici/sociali cu privire la responsabilitatea privind plata facturilor și la măsurile de sprijin împotriva sărăciei energetice în vigoare.

(5) Beneficiarii Programului de vouchere care vor folosi voucherele pentru surse de energie regenerabile vor fi consiliați de reprezentanți ai primăriei și/sau ai firmei autorizate care a implementat soluția tehnică privind modul de întreținere a echipamentelor.

Art. 4. – Voucherele de lumină pot fi utilizate pentru achiziționarea următoarelor soluții tehnice:

a) Panouri fotovoltaice și accesorii (acumulatori, regulator solar, invertor);

- b) Echipamente pentru producere energiei hidroelectrice;
- c) Mori de vânt;
- d) Conectarea la rețeaua electrică de distribuție publică;
- e) Alte surse de energie regenerabilă disponibile.

Art. 5. – (1) Voucherul de lumină este nominal și se acordă unui singur membru a gospodăriei, pentru conectarea la energie electrică a gospodăriei din care face parte.

(2) Pentru o gospodărie eligibilă se acordă un singur voucher de lumină.

(3) Procedura de identificare a beneficiarilor Programului, definirea modului și a criteriilor de acordare, obligațiile beneficiarilor și a firmelor autorizate să participe la implementarea Programului, metodologia de monitorizare și control a modului de instalare și întreținere a echipamentelor, circuitul financiar și modul de decontare a voucherelor de lumină vor fi stabilite prin normele metodologice de aplicare a prezentei legi.

Art. 6. – Pot fi selectate să participe la implementarea Programului firmele autorizate care îndeplinesc următoarele condiții:

a) sunt operatori economici de naționalitate română și desfășoară activități economice pe teritoriul României;

b) au ca obiect de activitate instalarea de echipamente de producție de energie sau racordarea la rețeaua publică de energie, respectiv activitatea de producție de energie electrică - cod CAEN 4011, transportul energiei electrice - cod CAEN 4012, distribuția și comercializarea energiei electrice - cod CAEN 4013.

c) nu înregistrează datorii restante la bugetul de stat sau la bugetele locale;

d) nu se află în stare de dizolvare, reorganizare judiciară, lichidare, executare silită, închidere operațională, insolvență, faliment, sau suspendare temporară a activității.

Art. 7. – (1) Voucherele de lumină sunt emise și distribuite către autoritățile locale de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice.

(2) Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice are obligația de a asigura circulația voucherelor de lumină în condiții de siguranță.

(3) Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice va centraliza și va publica pe site-ul propriu lista anuală a beneficiarilor Programului, pe baza informațiilor primite de la autoritățile locale.

(4) Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei are obligația de a realiza prin ordinul președintelui ANRE lista firmelor autorizate să participe la implementarea Programului, pe care o va pune la dispoziția Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice pentru a putea fi transmisă autorităților locale.

(5) Autoritățile locale au obligația de a identifica beneficiarii Programului cu domiciliul pe raza autorității respective, de a stabili criteriile de prioritizare în limitele prevederilor prezentei legi și de a afișa lista beneficiarilor programului la sediul acestora.

Art. 8. – (1) Pentru prevenirea abuzurilor de instalare și controlul respectării condițiilor tehnice de instalare promise și a corectitudinii emiterii devizelor, autoritățile locale vor organiza inspecții tehnice prin sondaj, cu sancțiuni pentru firmele autorizate responsabile.

(2) Firmele autorizate să participe la implementarea Programului care efectuează lucrări de racordare la o sursă de energie electrică au obligația de a asigura beneficiarilor un instructaj și piese de schimb, gratuit în perioada de garanție și contra cost în perioada post-garanție.

(3) Autoritățile locale vor monitoriza timp de 5 ani modul de îndeplinire a obligațiilor ce le revin de către beneficiari și firmele autorizate care au executat lucrarea. Monitorizarea se va realiza prin vizite pe teren, realizate prin sondaj de către reprezentanții Ministerului Energiei împreună cu reprezentanți ai primăriei.

Art. 9. – (1) Voucherele de lumină sunt emise în mod exclusiv pentru a fi folosite în limitele prezentei legi.

(2) Voucherele de lumină se emit numai de către unitățile autorizate de Ministerul Finanțelor Publice. Procedura de emiterie și modelul voucherelor de lumină se stabilesc prin ordin comun al ministrului finanțelor publice, ministrului dezvoltării regionale și administrației publice, ministrului muncii și justiției sociale, ministrului energiei și președintelui ANRE.

(3) Fiecare voucher de lumină este valabil numai dacă are înscris numărul sub care a fost înseriat de către unitatea emitentă și dacă cuprinde, cel puțin, următoarele mențiuni:

- a)** emitentul și datele sale de identificare;
- b)** valoarea nominală a voucherului de lumină;
- c)** autoritatea publică pe raza căreia se află gospodăria și datele sale de identificare;
- d)** numele, prenumele și codul numeric personal ale beneficiarului, în drept să utilizeze voucherul de lumină;
- e)** spațiul destinat înscrierii executantului lucrării de racordare a gospodăriei la sursa de energie electrică;
- f)** spațiul destinat înscrierii perioadei în care a fost utilizat;
- g)** perioada de valabilitate a utilizării voucherului de lumină.

Art. 10. – (1) Valoarea nominală a unui voucher de lumină este de 7.000 lei și acoperă costurile echipamentelor și costurile auxiliare de transport și instalare.

(2) Voucherele de lumină au perioada de valabilitate de 24 de luni de la data emiterii.

(3) În cazul în care soluția tehnică aleasă are un cost total mai mic decât valoarea voucherului, diferența în bani nu se restituie beneficiarului.

(4) În cazul în care costul soluției tehnice este mai mare decât valoarea voucherului, beneficiarul va suporta diferența de bani.

(5) Decontarea voucherelor de lumină între autoritățile locale și firma autorizată care a executat lucrarea de racordare a gospodăriei la sursa de energie electrică se face numai prin intermediul unităților bancare.

(6) În cazul în care o gospodărie este inclusă într-un proiect de electrificare aprobat, respectiv un proiect pentru care există finanțare și se află în stadiu de implementare sau se află într-o zonă unde se va realiza o rețea publică de distribuție a energiei electrice, voucherul se va acorda și acestor gospodării în vederea acoperirii, parțiale sau totale, a costurilor pentru realizarea instalației electrice interioare și a bransamentului la rețea.

(7) Voucherele de lumină pot fi utilizate în comun de gospodăriile dintr-o localitate pentru care a fost identificată o soluție tehnică comună a conectării acestora la sursa de energie electrică.

Art. 11. – (1) Beneficiarii Programului au obligația de a întreține echipamentele instalate conform instrucțiunilor firmei autorizate care le-a instalat.

(2) Se interzice transmiterea dreptului de utilizare a voucherului către altă persoană.

(3) Se interzice vânzarea sau cedarea echipamentelor sau a pieselor componente către alte persoane.

(4) Se interzice utilizarea voucherelor de lumină în alte scopuri ori valorificarea acestora prin transformarea în bani sau bunuri.

(5) În situația în care se constată una dintre situațiile prevăzute la alin. (2-4), voucherele acordate sunt anulate de drept, iar beneficiarii acestora își pierd definitiv dreptul de a beneficia de un alt voucher de lumină.

Art. 12. – (1) Voucherele de lumină nu sunt incluse în veniturile de natură salarială, nu sunt impozabile, în sensul prevederilor Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare și nu se urmăresc silit decât pentru recuperarea sumelor necuvenite acordate cu același titlu.

(2) Voucherele de lumină nu se iau în calcul la stabilirea unor obligații legale de întreținere și nici la stabilirea veniturilor în baza cărora se acordă beneficii de asistență socială sau alte prestații sociale bazate pe testarea veniturilor.

Art. 13. – Sancțiuni

(1) Utilizarea voucherelor de lumină în alte scopuri decât cele în care au fost acordate constituie contravenție și se sancționează cu o amendă de la 3.000 la 5.000 lei și pierderea dreptului beneficiarului de a primi un alt voucher.

(2) Transmiterea dreptului de utilizare a voucherului de lumină unei alte persoane constituie contravenție și se sancționează cu o amendă de la 3.000 la 5.000 lei și pierderea dreptului beneficiarului de a primi un alt voucher.

(3) Vânzarea sau transmiterea echipamentelor sau a pieselor componente instalate constituie contravenție și se sancționează cu o amendă de la 5.000 la 10.000 lei și pierderea dreptului beneficiarului de a primi un alt voucher.

(4) Firmele care nu își execută obligațiile conform contractului încheiat cu autoritățile locale, vor fi radiate de pe lista prevăzută de articolul 7 alineat 4 prin ordin al ANRE.

Art. 14. – În termen de 120 de zile de la publicarea prezentei legi în Monitorul Oficial al României, Partea I, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, Ministerul Muncii și Justiției Sociale, Ministerul Energiei, ANRE și Ministerul Finanțelor Publice vor elabora normele Metodologice de aplicare a legii, aprobate prin hotărâre a Guvernului.

Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75 alin. (1) și ale art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată.

Președintele Camerei Deputaților,

LIVIU DRAGNEA

Președintele Senatului,

CĂLIN POPESCU-TĂRICEANU